

PANDA

INVLOED VAN DRUGGEBRUIK OP RELATIES

© zamzam



©mich

Waarom deze lesmap

In deze lesmap vindt u, beste leerkracht, lessuggesties om na het zien van de voorstelling, dieper in te gaan op de problematiek van druggebruik bij jongeren.

Theater ZamZam creëerde de theatervoorstelling als ideale instap voor een gesprek tussen jongeren, ouders en leerkrachten over de invloed van druggebruik op relaties. De productie past ook binnen de vakoverschrijdende eindtermen in de lessen relationele vorming.

Het theaterproject 'PANDA... Unplugged' biedt de school een aanzet tot het voeren van een degelijk drugbeleid op school.

De voorstelling kan bovendien als ouderavond georganiseerd worden en biedt aan ouders opvoedingsondersteuning, m.b.t. gepaste communicatie tussen ouders en jongeren rond het thema.

PANDA is in eerste instantie bedoeld voor jongeren uit het 2^e en 3^{de} secundair onderwijs, maar kan, gezien het verantwoorde 'preventieve' aspect, ook zeker betekenis hebben voor jongeren uit het 1^{ste} secundair.

Over het stuk en de titel

PANDA is een *verhaal gegrepen uit het leven van jongeren*. Dankzij 'herkenbare' situaties wordt er heel veel losgemaakt bij de jongeren. Het zet hen aan tot denken. Daartoe helpt ook de theatrale vormgeving: combinatie film & theater, de keuze van muziek, de profielen van de personages, het gebruik van jongerentaal én vooral ook de aanwezigheid van humor.

Het is met PANDA geenszins de bedoeling om een standpunt in te nemen voor of tegen drugs. Het enige standpunt is *'drugs' bespreekbaar te maken* en dat er met deze voorstelling *voor én na ook iets gebeurt*.

We kozen bewust geen titel te geven die rechtstreeks relateert aan 'drugs' of 'druggebruik', omdat de voorstelling in eerste instantie niet gaat over 'drugs', maar over de invloed van het druggebruik op relaties: de relatie met jezelf, met je ouders, met je vrienden en met je omgeving. Hoe druggebruik daarin vernietigend kan zijn...

De voorstelling bestaat dan ook uit een *hoofdintrige*: de relatie Bart-Heleen (op de speelvloer), en een *nevenintrige*: de relatie Bart-ouders (op film).

Het onder druk staan van Bart (studies, wordt gevolgd door zijn vader, het verbod van vader met Heleen om te gaan...) enerzijds, en de aantrekkelijke levenswandel van Heleen anderzijds, brengen hem onder impuls (opdringerigheid) van Heleen ertoe met drugs te experimenteren. Dit leidt tot enkele crisismomenten bij Bart en gaandeweg wordt hij in relatie met zijn ouders (vader) en met zijn lief, met zichzelf geconfronteerd.

Het hartinfarct van zijn vader (waarrond Bart schuldgevoelens ontwikkelt) brengt hem er toe toenadering te zoeken. Een verzoenend gesprek met vader, maakt Bart sterker in het nemen van een beslissing tegenover zijn relatie met Heleen.

Omdat Bart het moeilijk heeft, niet zozeer met het druggebruik van Heleen: "een jointje kan geen kwaad, nee, als het daarbij bleef..." – maar met het feit dat ze "liegt"... [Heel belangrijk vandaag de dag bij jongeren zijn net de vrienden en vrienden liegen nu eenmaal niet tegen elkaar. Punt!]

Bart confronteert Heleen met haar druggebruik. Hij vreest dat ze verslaafd is en zichzelf straks misschien kapot maakt. De vaststelling dat Heleen verder gaat met experimenteren zet hem er toe aan Heleen voor de keuze te stellen: de relatie kan doorgaan als Heleen bereid is 'te stoppen'.

In de laatste scène van PANDA belt Heleen met Bart. Ze hebben sinds zes weken geen contact meer gehad. Maar Heleen heeft wel stappen ondernomen om iets te doen aan haar druggebruik. En belangrijk hierbij is de boodschap die Heleen van Bart krijgt: er is nog mogelijkheid tot gesprek, tot een weerzien. Bart laat Heleen niet in de steek...

Een hart onder de riem voor jongeren die met deze problematiek te maken krijgen: je staat er nooit alleen voor, er is altijd iemand om te helpen.

De Panda, een geschenkje dat Bart ooit aan Heleen gaf, staat symbool van zijn liefde voor haar en hij verwoordde het als volgt:

"De PANDA is een beer die geknuffeld wil worden, ik heb je nodig." Heleen noemt haar Bart sindsdien altijd 'beer' of 'beertje'...

Heleen omschrijft de PANDA echter als volgt (cf. scène 1):

Heleen: Bart, ken je dit nog? De Panda... De Panda is een zwerver. Hij leeft alleen. Altijd op zoek naar voedsel. En als er gevaar dreigt, dan vlucht hij, schuw, hoog de bergen in, en wacht... wacht, tot het gevaar is geweken. Ik heb je ook nodig, beer, meer dan je denkt...

PANDA staat voor Heleen als symbool voor zichzelf. Heleen is vrijgevochten, aan haar lot overgelaten. Ze is gewoon van haar plan te trekken, maar zit niet goed in haar vel. Druggebruik wordt problematisch als men, zoals een Panda, bij problemen zich terugtrekt.

Op het einde van de voorstelling, kan het publiek het gedicht 'PANDA' nog 's nalezen op het filmscherm.

Oproep

Graag ontvangen wij na het zien van de voorstelling uw reacties én ook die van leerlingen op ons gastenboek via www.zamzamproducties.be of via mail: info@zamzamproducties.be. Deze feedback is voor ons een goeie bron van reflectie op eigen theaterspel en inhoud!

©Theater ZamZam, juni 2011

De Sleutel en drugspreventie

De lessen uit deze lesmap komen voor het grootste deel uit het lessenpakket 'Unplugged voor de 2^{de} graad van het secundair onderwijs' dat werd ontwikkeld door de Sleutel. We hebben ze enigszins herwerkt zodat ze zo nauw mogelijk zouden aansluiten bij de specifieke inhoud en thema's van 'Panda'. De lessen vormen samen met de voorstelling een mooi geheel.

Maar natuurlijk kan u rond drugspreventie nog heel wat verder werken in de klas. Als u daarvoor interesse heeft, kan u bij De Sleutel het hele 'Unplugged-pakket' van 25 activiteiten aanvragen. Dit kan via het bestelformulier op de website (www.desleutel.be) of met een e-mailtje (yannick.weyts@fracarita.org)

Wenst u voor het verwerken van Panda een beroep te doen op De Sleutel, dat kan. Samen met de leerkrachten bereiden we een 'Unplugged Projectdag' voor! En wij staan in voor interactieve workshops voor uw leerlingen. Voor alle info kan u terecht bij Yannick Weyts (yannick.weyts@fracarita.org – 09-231 57 48)

Verder biedt de Sleutel trainingdagen aan voor leerkrachten. Tijdens deze dag krijgt u heel wat tips om interactief met uw klas te werken binnen een veilig klimaat. Meer info en data vindt u via www.desleutel.be.

Les 1 Zoek iemand die...

Over deze les eerst dit

De leerlingen lopen door het lokaal en zoeken iemand die beantwoordt aan één van de gevraagde beschrijvingen. Indien hij daaraan beantwoordt, noteert hij zijn naam. Alle leerlingen zijn op zoek naar vijf verschillende medeleerlingen die beantwoorden aan de gevraagde beschrijvingen.

Lesdoelstellingen

De leerlingen...

- leren bepaalde eigenschappen van elkaar kennen
- delen eigenschappen en kenmerken van zichzelf mee aan anderen
- beleven plezier aan het spel

Wat u nodig hebt

- werkblad met vragen (zie bijlage 1)
- een klaslokaal

Lesverloop

1. Nadat de leerlingen hun blad hebben ontvangen zoeken ze zo vlug als mogelijk een lijntje of kolom van uitdrukkingen waarvan ze denken dat ze namen van medeleerlingen kunnen vinden om bij die uitdrukkingen te schrijven.
2. De lln. lopen door het lokaal en houden hun hand in de lucht tot ze een partner hebben gevonden. Ze vormen een duo.
3. Leerling A stelt een vraag aan leerling B. Bv. "ben jij een boek aan het lezen"
Indien leerling B daar 'ja' kan op antwoorden, schrijft leerling B zijn naam op het blad van leerling A. Leerling A heeft zo al 1 handtekening van de vijf!
4. Indien leerling B 'nee' moet zeggen, mag leerling A geen nieuwe vraag meer stellen.
5. Daarna wisselen!
6. De duo's zeggen dank je wel tegen elkaar en gaan uit elkaar op zoek naar een nieuwe partner.
7. Wie het eerst 5 (verschillende) namen op een rij of kolom heeft, is gewonnen. Hij roept zo luid hij kan: BINGO.
8. De leerkracht houdt de groep goed in het oog om te zien wie als eerste klaar is!
9. Je kan spelen voor de 1^{ste}, 2^{de} en 3^{de} plaats.
10. Daarna gaat iedereen naar zijn plaats en lezen de winnaars nog eens de uitdrukkingen voor met daarbij de namen.

Les 2 Panda nabespreken

Over deze les eerst dit

Het is niet zo gek dat roesmiddelen tot de verbeelding spreken van auteurs, schilders, componisten en theatermakers. Soms is die verbeelding genoeg en is er allesbehalve een nabespreking nodig. Een opvoering spreekt voor zich. Maar wanneer theater in een educatief kader wordt gegoten en deel uitmaakt van een didactisch proces op een school is die nabespreking wel op zijn plaats.

Panda – korte inhoud

Panda is het verhaal van Bart, 16 en Heleen, 18 jaar. Bart komt uit een modaal gezin, Heleen is eerder van rijke komaf. Barts vader is personeelschef van een atelier in een textiel fabriek waarvan, toevallig of niet, Heleens vader directeur is.

Bart wordt thuis goedbedoeld op de voet gevolgd. De (over)bezorgdheid van zijn ouders bezorgt Bart behoorlijk wat innerlijke spanning. Zijn vader wil zo graag dat hij slaagt op school. Hijzelf zou zo graag wat meer zijn eigen leven leiden, zelf beslissingen nemen, rust zoeken en vinden.

Heleen wordt thuis aan haar lot overgelaten. Door hun drukke beroepsbezigheid hebben haar ouders nauwelijks tijd voor haar. Voor een stuk daardoor, en ook omdat Heleen zich zowat alles kan permitteren, 'blowt' zij ondertussen al een tijdje - zij het als weekendgebruiker.

Op een keer nodigt ze Bart uit om van het spul te proeven; een jointje kan immers geen kwaad en zorgt voor zoveel meer rust en ontspanning. Aanvankelijk weigert Bart want 'als je er een keer aan begint, dan ...'. Als Barts vader, die over Heleen bedenkelijke informatie heeft ingewonnen, zijn zoon nogal dwingend de goede raad geeft om voortaan elk contact met Heleen te mijden, wordt hij opstandig en gaat toch in op de uitnodiging van Heleen. 'Heerlijk zo'n jointje, zalig gevoel, samen eens goed van de grond gaan, en voelen dat de wereld zoveel lichter weegt...' Het blijft niet bij een éénmalig experiment.

Een kentering in het verhaal komt er wanneer Barts vader plotseling voor een hartinfarct in het ziekenhuis wordt opgenomen. Enkele warme, deugddoende contacten tussen vader en zoon zetten Bart ertoe aan zijn drugexperiment in vraag te stellen. De vaststelling daarbovenop dat Heleens drugsgebruik verder gaat dan zo maar wat experimenteren brengt hem geleidelijk tot een keuze.

Via het begrip en de aanmoedigingen van zijn vader voelt Bart zich gewapend om met Heleen finaal in de clinch te gaan: of Heleen beslist om te stoppen met drugs, of Bart zet een punt achter hun relatie. Heleen weigert evenwel - ze kan niet meer zonder - en wat moest gebeuren, gebeurt ook: tussen beiden komt het tot een breuk.

Vijf weken later belt Heleen Bart op zijn gsm. Aarzelend vertelt ze hem over haar tweede counselinggesprek in een dagcentrum voor drugsgebruikers en dat het goed gaat met haar. Ze hoopt Bart ooit nog 's terug te zien, en hij beweert van wel. Of het echt ooit weer goed komt tussen Bart en Heleen, blijft een open vraag ...

Lesdoelstellingen

De leerlingen...

- horen de mening van anderen over het toneelstuk
- denken na over het verband tussen het toneelstuk en hun eigen leefwereld
- vormen hun eigen mening over een paar cruciale vraagstukken rond drugsgebruik

Wat u nodig hebt

- werkblad (bijlage 2)
- een uitgeprint fragment van het toneelstuk dat de klas gezien heeft

Activiteit 1

Het toneelstuk bekijken en eventueel onmiddellijk tien minuten laten bespreken in kleine groepjes of met de acteurs.

Individuele verwerking

Geef de leerlingen tijd om individueel de zinnen aan te vullen (bijlage 2). Weinig tijd? Dan vullen ze vier van de zinnen aan. Nadien vergelijken ze in koppels of kleine groepjes hun resultaten. Als u ziet dat een aantal groepjes uitgepraat raakt, geeft u er de volgende opdracht bij: omcirkel in overleg één aanvulling die je in de grote groep verder wil toelichten. Spreek af hoe je dat gaat presenteren.

Eén ding dat ik heb onthouden ...

Ik had niet verwacht dat ...

Ik kon me goed vereenzelvigen met ... omdat ...

Een situatie die ik herken en die eigenlijk niets met drugs te maken heeft is ...

Een situatie die ik herken die wel met drugs te maken heeft is ...

Wat ik anders zou doen als ik Heleen was ...

Wat ik anders zou doen als ik Bart was ...

Wat mijn ouders anders zouden doen dan die van Bart is ...

Ik vraag me af ...

Gezamenlijke verwerking

Begin met één vraag en stel de bijvragen alleen maar als u aanvoelt dat de leerlingen ze nodig hebben. Ruimte voor uitwisseling van gedachten is belangrijker dan het afwerken van het lijstje.

Eigen leefwereld

Welke scène sprak je het meeste aan?

Wat vond je in die scène terug uit je eigen leefwereld?

Wat was er anders dan wat je zelf meemaakt?

Bart

Wat zou er anders verlopen als jij Bart zou zijn en toch in dezelfde beginsituatie terecht kwam?

En wat zou er sowieso anders zijn als jij Bart zijn rol had?

Heleen

Wat zou er anders verlopen als jij Heleen zou zijn en toch in dezelfde beginsituatie terecht kwam?

En wat zou er sowieso anders zijn als jij Heleen haar rol had?

Invloed

Wie vond je dat er het meeste invloed had op de gebeurtenissen?

Is daar in de loop van het stuk iets aan veranderd?

Hoe komt dat dan?

In wat voor omstandigheden kun je je nog voorstellen dat die verhouding verandert?

Helpen

Welke beweegredenen had Heleen om naar de hulpverlening te stappen?

Wanneer begon ze over haar situatie te piekeren?

Wat zijn de belangrijke hefboomen in haar gedrag geweest?

Ouders

Als Barts vader naar het toneelstuk zou kijken dat voor een deel over hemzelf gaat, wat zou hij dan denken?

Wat zou hij zeggen? Wat zou hij doen?

En Barts moeder?

Heleen haar ouders? Jouw ouders?

Relatie

Het is niet nodig om in een relatie steeds precies evenveel duiden in het zakje te doen, maar doe dat voor de les toch eens voor Bart en Heleen: hoeveel geeft Bart, hoeveel krijgt hij?

Hoeveel geeft Heleen, hoeveel krijgt zij?

Hoe zou die balans er na de laatste scène uitzien?

En een maand later?

Hoe zou de relatie van Bart en Heleen er na afloop van het toneelstuk kunnen uitzien?

Algemeen

Probeer het toneelstuk eens samen te vatten voor je zus of broer van 9 jaar.

Wat heeft dit toneelstuk met jou zelf te maken?

Activiteit 2: Werkvormen voor een discussiespel

Bordjes

U kunt in een stellingenspel de leerlingen kaartjes of voor-tegen bordjes geven. U hebt zelf de keuze om al dan niet een 'ik weet het niet' bordje uit te delen. Als u het weglaat dwingt u de leerlingen tot het innemen van een stelling. Dan moet u zeker zorg dragen voor een veilige sfeer. Leid in dat het een oefening is waarin de leerlingen moeten leren hun mening te vormen, en dat je niemand moet vastpinnen op de positie die hij of zij in het discussiespel inneemt.

Zones

Een tweede mogelijkheid geeft wat meer beweging. Verdeel de klas in vier zones die u aanduidt met een bordje helemaal akkoord – akkoord – niet akkoord – helemaal niet akkoord. Plaats de extreme posities ook echt tegenover elkaar. In het midden kunt u een bordje leggen ik weet het niet. In deze werkvorm moet de leerling echt op zijn of haar positie af stappen. Vraag naar de reden van hun keuze terwijl ze op hun positie staan. Bij een nieuwe stelling laat u de leerlingen eerst weer naar een centrale plaats komen, anders blijven ze te gemakkelijk bij hetzelfde antwoord...

Argumentatie

Tot slot kunt u er ook een argumentatie-oefening van maken als u de akkoord en niet akkoord posities op stoelen tegenover elkaar laat zitten. Dat heeft maar zin als u veel tijd laat om de keuze te maken en de groepen hun argumenten laat voorbereiden. Ze kunnen een woordvoerder aanduiden.

Uw pappenheimers kennende, komt u natuurlijk ook op andere stellingen die de tongen los kunnen krijgen. Let er dan op dat er in de stelling maar één standpunt zit. Probeer ook de zinnen positief te vormen, zodat de leerlingen niet over 'ik ben niet akkoord met niet...' hoeven te struikelen.

Stellingen

Als ik Bart zou zijn dan liet ik Heleen veel eerder los.

Heleen is typisch iemand die verantwoordelijkheid uit de weg gaat.

De ouders van Heleen zijn de grootste schuldigen.

De vader van Bart is even verslaafd als Heleen.

Heleen moet maar doen waar ze zin in heeft.

Het is zwak van Bart om die joint met Heleen mee te roken.

Bart had Heleen moeten helpen vanaf het moment dat ze iets zei over drugs.

In het toneelstuk kwam een ernstig maatschappelijk probleem aan het licht.

Bart had gelijk om de relatie met Heleen stop te zetten.

De acteurs hadden precies hetzelfde stuk kunnen spelen over alcohol. (Of: ... over gokken, ... over medicijnen, ... over heroïne, ... over internet- of spelverslaving.

Les 3 Een toneelstuk verwerken met posters

Over deze les eerst dit

In deze les gaan de leerlingen met een groepje uit een scène weergeven wat zij het meest belangrijk of opvallend vinden. Dat geven ze, samen met hun eigen mening, weer op een poster. In andere groepen gaan ze de posters bekijken en bespreken. U kunt deze werkvorm ook toepassen op een ander toneelstuk als u het scenario ervan hebt, of op passages uit een boek over drank of andere drugs.

Lesdoelstellingen

De leerlingen ...

- denken na over de beweegredenen van de hoofdpersonages
- wisselen van gedachten over een fragment
- drukken hun eigen ideeën op een duidelijke wijze plastisch uit

Wat u nodig hebt

- vier grote posters
- plakband
- stiften of wasco's
- kopieën van de tekst in voldoende exemplaren voor elk groepje
- plaats om posters verspreid op te hangen of neer te leggen en daar in groepjes rond te staan

Activiteit 1 – poster maken

Verdeel de leerlingen in 4 groepen: Geld telt; Weg met de druk; Het spul; Jouw beurt.

Elk groepje krijgt een deel van de tekst hieronder toegewezen. Je hoeft je alleen op dat stukje tekst te richten. Eerst lees je (individueel) rustig wat er staat. Je groepje neemt een poster en wat stiften. Verdeel de poster door middel van een lijn in een groot deel bovenaan en een klein deeltje (ongeveer 1/5) onderaan.

Vervolgens probeer je wat belangrijk is in het stukje toneel weer te geven op het bovenste deel van de poster. Het moet vooral getekend worden, niet uitgeschreven. Er mag wel graffiti of een paar losse woorden op staan.

In het kleinere deel van de poster drukt je groepje, weer met tekeningen en een minimum aan woorden, uit wat je daar zelf van vindt. Het mag natuurlijk een waardeoordeel zijn, maar ook eigen ervaringen of associaties zijn goed.

Het bovenste deel drukt één kerngedachte uit, het onderste deel kunnen een paar losstaande ideeën naast elkaar zijn. Geef voldoende tijd en ruimte om er in de groep over te kunnen nadenken en van gedachten wisselen. Dat is een voorname procesdoelstelling van de hele activiteit.

Is de groep klaar, dan hangen de leerlingen hun poster ergens aan de muur. Zorg dat de vier resultaten niet te dicht bij elkaar hangen zodat de leerlingen ze kunnen bespreken zonder elkaar te storen. Als het goed weer is, laat ze dan zelfs verspreid buiten ophangen!

Activiteit 2 – posters bezoeken

U roept de vier groepen weer samen en stelt nieuwe 'bezoekersgroepen' samen. Daarvoor haalt u telkens een leerling uit elke groep weg, zodat er in de bezoekersgroepen vertegenwoordigers van elke poster zitten. Misschien moet u van tevoren even goed uitrekenen hoeveel leerlingen dan in elke groep moeten zitten. U kunt dit doen door vier 'treintjes' te vormen en de voorste leerlingen telkens een grote stap te laten zetten om zo een bezoekersgroep te vormen.

De bezoekersgroepen bekijken simultaan de posters in de 'expositie' en wisselen na een afgesproken tijd af. De deelnemer in de groep die mee heeft gewerkt aan de desbetreffende poster rapporteert aan de anderen waar het stukje over gaat, wat hen heeft aangesproken en wat ze onderaan hebben willen uitdrukken.

Deze manier van werken lijkt een beetje ingewikkeld, maar dat maakt het ook spannend. Het geeft de leerlingen een grotere verantwoordelijkheid in het rapporteren en verhoogt de luisterbereidheid.

Panda: scène 3

©PANDA/IGNACE GOETHALS - Scène 3 'Onze bank' in het park. *Bart heeft woorden gehad met zijn vader over zijn studies op school en zijn relatie met Heleen Vandewalle... Hij spreekt er over met Heleen. Heleen zet Bart onder druk om te 'smoren'.*

TITEL 1 GELD TELT

Heleen: Ben jij goed op tijd, zeg.

Bart : Ja sorry, ik moest eerst nog bij Arno langs.

Heleen: Arno? Waarom?

Bart : Iets voorbereiden tegen morgen; 't moest vorige week al klaar zijn.

Heleen: Ik heb nog wat zitten denken over gisteren.

Bart : Wally's Underwear gaat failliet.

Heleen: Wablieft?

Bart : Wally's underwear gaat failliet.

Heleen: Wie zegt dat nu weer?

Bart : Weet jij dat dan niet?

Heleen: Er wordt zoveel gezegd. Trouwens, kan het mij wat schelen wat mijn ouders uitspoken; hun broodje is allang gebakken. Waar heb je dat gehoord?

Bart : Mijn pa. Hij denkt dat ze van plan zijn te verhuizen naar een van die goedkope Oostbloklanden. Maf hé?

Heleen: (lacht) So what, dat de mijne zijn ondergoed dan maar in Polen showt, of in Rusland; daar worden ze pas goed gek van onze slips en panty's, en voor onze strings gaan ze gegarandeerd uit de kleren.

Bart : En jij dan?

Heleen: Ikke? Denk je dat ik een beetje achter hun gat ga lopen? Als 't zover komt, mijn valies staat al lang klaar.

Bart : Hoe bedoel je?

Heleen: Dat mijn valies al lang klaar staat. Letterlijk hé.

Bart : So?

Heleen: Komaan hé, Bart. Ik word tenslotte 18. Van als ik kan, ben ik thuis weg. Foetsie. En daarom staat mijn valies klaar op de overloop. Denk je dat mijn moeder daar iets van zegt? 't Mens heeft het vast nog niet eens in de gaten. Kan eigenlijk ook niet anders, als je hele dagen tipsy door het huis dwaalt. Bij mijn ouders, Bart, is er maar één ding dat telt (mimeert 'geld') én de façade, dat ook ja. Want met geld kun je alles en zonder geld kun je niks. Daar ben ik mee opgegroeid. Ze zwemmen gewoonweg in het geld maar voor mij, voor mij is er geen plaats in het bad. Wat moet je dan doen?

Bart : En je pa?

Heleen: Die? Een eeuwigheid dat ik die nog eens gezien heb, laat staan ermee gepraat. Nee, ik zal hem niet missen als hij naar ginder achter de lingeriemarkt verovert.

Bart : Die van mij heeft ons gezien gisteren, toevallig. Zo toevallig zal het wel niet zijn.

Heleen: Die man moet toch zijn job doen. Wat wil je?

Bart : Hoe?

Heleen: Daarvoor werkt hij toch bij ons zeker: mensen controleren. Allez Angèle, een beetje rapper hé, meiske. Zeg Annie, moet ge weeral naar 't W.C.? Gij moet dringend eens uw blaas laten opnaaien.

Bart : Dat is het probleem niet. Ik zou een manier moeten vinden om ...Iedere keer als hij begint te praten tegen mij, dan is het net alsof iets mijn keel dichtsnoert. En dan kan ik geen zinnig woord meer uitbrengen.

Heleen: En dus geef je hem altijd maar gelijk.

Bart : Ik kan mij precies niet verdedigen tegen hem.

Heleen: Je hebt toch geen schrik van je vader.

Bart : 't Is altijd hetzelfde, als hij begint te zagen over school, mijn studies. Bart, heb je echt niks meer te doen voor school? Bart, zorg dat je er iets van bakt, hé.

Bart, als je voor iets kiest, draag dan ook de consequenties. Altijd met zijn principes. Precies of ik moet doen wat zij nooit gekund hebben.

Heleen: Van de mijne kun je dat alvast niet zeggen.

Bart : 't Is toch niet omdat hij zo is, dat ik zo moet zijn. Hij wil zeker dat ik een soort kloon van hem wordt.

Heleen: Jij hebt nog niet te klagen, maatje, jij hebt tenminste nog eens boel met je ouders...



©mich

TITEL 2 WEG MET DE DRUK

Bart : Ik zou ze eens goed mijn gedacht willen zeggen.

Heleen: Begin er dan aan hé. Ik heb dat toch ook gedaan, en je ziet het resultaat: nu doe ik tenminste wat ik wil. Zeg, als we er nu eens samen vandoor gingen. Jij en ik, samen de wijde wereld in. Katmandoe? Tibet? Hawaï? Of Jamaïca, ja man, jij en ik tussen de rasta's. Wat denk je? (begint te dansen en zingt een Reggaelied van Bob Marley...) Stir it up, little darling, stir it up, It's been a long long time since we've been together, since I had you on my mind ...

Bart : Heleen.

Heleen: Wat?

Bart : Je bent zeker op je kop gevallen.

Heleen: Er zijn er die dat doen, hoor.

Bart : Je weet dat dat geen oplossing is.

Heleen: Okee dan. 'k Wou je alleen maar een tip geven om jou er bovenop te helpen.

Bart : Ja ... Ik wil alleen maar, nu en dan eens met rust gelaten worden, van die druk afkomen; meer vraag ik niet ...

Heleen: Welke druk?

Bart : Snap jij dat nu echt niet!? Mijn ouders, de school, het werk, dat gezaag aan mijn kop; ik wil gewoon wat meer tijd hebben voor ons, you know.

Heleen: Hm ... Bartje, ik denk ineens aan iets; ik denk dat ik jou kan helpen. ...

Bart : Hoe dan?... Wel?

Heleen : Een momentje (moet moeite doen een goed opgeborgen zakje weed op te diepen) Ken je dit? Er zijn er ook die 't hiermee doen.

Bart : Toch geen drugs zeker?

Heleen : Drugs, drugs, drugs ...

Bart : Hoe kom jij daaraan? Waar haal je dit?

Heleen : Sst. Moet eigenlijk geheim blijven. Een oud lief van mij.

Bart : Den Eric?

Heleen : (lacht) Ba neen, gij, ons Rikske, die weet echt van nikske.

Bart : Robby dan?

Heleen: Die, die is er al een tijd van teruggekeerd. Tegenwoordig fanatiek fitnessser. Hij wil o zo graag spieren kweken, en zegt dat dat moeilijk te combineren valt.

Bart : Olivier misschien?

Heleen: Je houdt je mond, hé.

Bart : Hm.

Heleen: De Jerom.

Bart : Jeroen Stevens? Is Jeroen Stevens een drugsdealer?

Heleen: Je moet nu ook niet overdrijven, hé, zover heeft hij 't heus nog niet geschopt. Zijn broer bevoorraadt hem, en waar die ze haalt, weet ik niet.

Bart : Weet je dat dat stafbaar is?

Heleen: Doe niet lullig hé, Bart. Voor zoiets pakken ze je allang niet meer. Zie je 't al gebeuren? De helft van de festivalweide achter de tralies. Ze zouden wel te doen hebben.

TITEL 3 HET SPUL

Bart : Wat voor spul is het? (wil het grijpen) Toon eens.
Heleen: Afblijven. Eerst proeven. (diept roltabak op en haalt een joint boven)
Bart : Ben je zot!? Daar begin ik niet aan.
Heleen: Ba ba ba, een beetje weed kan helemaal geen kwaad. Eén trekje, en je voelt het al, twee en je wordt er helemaal relaxed van. Dat wil je toch?
Bart : Niet op die manier. Je weet wat ze zeggen: Eén keer en je bent verkocht
Heleen: Maar dat is niet waar. Kijk naar mij. Je moet daar verstandig mee omgaan met zoiets. 'k Zweer het je, als je straks thuiskomt, en je pa begint je weer de les te spellen, je zult maar half zo zwaar tillen aan wat hij zegt; misschien vind je hem wel grappig. Hoe denk je dat ik het anders thuis volhou? ...
Bart : Hoelang ben je daar al mee bezig?
Heleen: Waarom vraag je dat? Heb je er al iets van gemerkt misschien?
Bart : Niet echt.
Heleen: Zie je wel. Niemand hoeft hiervan iets te weten.
Bart : Hoe dikwijls rol je er zo eentje?
Heleen: Enkel in 't weekend, 'k heb er altijd een paar bij me, puur voor de ontspanning, een reden te meer trouwens om je niet ongerust te maken.
Bart : En wat moet dat kosten zoiets?
Heleen: Veel geld, heel veel geld.
Bart : Toe, wees eerlijk.
Heleen: Je hoeft niet te betalen, hoor, je krijgt het van mij. Omdat ik u graag zie. vijf gram voor 25 euro. Precies wat in zo'n zakje zit.
Bart : Als je geld hebt.
Heleen: Zeg! Ik doe daar lang mee, weet je, heel lang. Trouwens, een jointje smoor je niet alleen hé, Bart. En als je sociaal bent, dan smoor je er nu eentje met me mee. (steekt joint aan en trekt ervan, 'doet alsof' ze high wordt, glimlacht)
Bart : Voel je al iets misschien?
Heleen: Zei ik je toch.
Bart : Wat?
Heleen: Hoe wat?
Bart : Ik vraag wat je voelt.
Heleen: Mij niet opjagen hé. (trekt nog eens) Ik zie... ik zie ...
Bart : Zie je ook iets?
Heleen: Mm.
Bart : Onzin.

Heleen: Nee nee. Ginds zie ik een prachtig versierde poort, de poort van de zevende hemel. En zo meteen, zo meteen bij de derde trek (inhaleert) schuift de poort rekwijd open en... en bij de vierde tillen ze mij op, de engelen, en zweef ik de tuin van Eden in – 't zou ook die der lusten kunnen zijn. Maar eerst, eerst wil ik dat hij mee naar binnen gaat, mijn geliefde. Jouw beurt.



©mich

TITEL 4: JOUW BEURT

Bart : No way!

Heleen: Dat is flauw, Bart, kinderachtig flauw!

Bart : Wel, vind me maar flauw!...

Heleen: Ben jij een watje, zeg!

Bart : Let een beetje op je woorden, wil je?

Heleen: Ik dacht dat je mij vertrouwde.

Bart : Dat heeft er twee keer niks mee te maken.

Heleen: Jij weet werkelijk van de wereld niet, hé.

Bart : Denk je dat?

Heleen: Ja, anders zou je nu met me meesmoren. Maar ja, jij doet toch alleen maar wat je voorgekauwd wordt door de grote mensenwereld die het allemaal zoveel beter weet als jij. Niet? Braafjes in het rijtje lopen, Bart, zoals het hoort, zoals op jouw school bijvoorbeeld, allemaal nette, brave, keurige jongens en meisjes die er wel zullen komen maar die ondertussen niks hebben meegemaakt.

Bart : Je bent er toch ook geweest.

Heleen : Dat wel ja. Dateert van de tijd dat ze mij nog iets te zeggen hadden. Had het aan mij gelegen. Ben ik wat blij, jong, dat ik van die saaie boel af ben. Je moet eens goed naar me luisteren. Bart, luister je?

Bart : Ja, ik luister.

Heleen: Als je straks eens deftig wil gaan stappen, je zult toch wel ooit eens mogen, zeker? Wel, zorg er dan voor dat je tenminste de smaak van een onnozel jointje als dit hier kent, anders kun je evengoed thuisblijven of op je eentje in een hoekje zitten uithuilen. Niemand zal je zien staan, jongen, maak je daarover alvast geen illusies...

Bart : Ja, da zal wel...

Heleen: Wat 'Da zal wel' Wanneer ga jij nu eindelijk eens iets doen, iets persoonlijks, iets wat je zélf wilt?

Bart : Wie zegt je dat ik dat wil? Ben jij zo persoonlijk?

Heleen: Ik doe tenminste waar ik zin in heb. Mij hou je niet tegen. En wat de anderen ervan zeggen, of mijn ouders. Kan mij het wat schelen? Bullshit! En daarin benijd je me, Bart, geef het maar toe; je hebt het trouwens zelf gezegd.

Bart : Als ik je nu zeg dat ik het niet doe...

Heleen: Je durft gewoon niet!...

Bart : dan doe ik het niet!

Heleen: Je bent al even principieel als je vader, jij!

Bart : Okee.

Heleen: Wat okee?

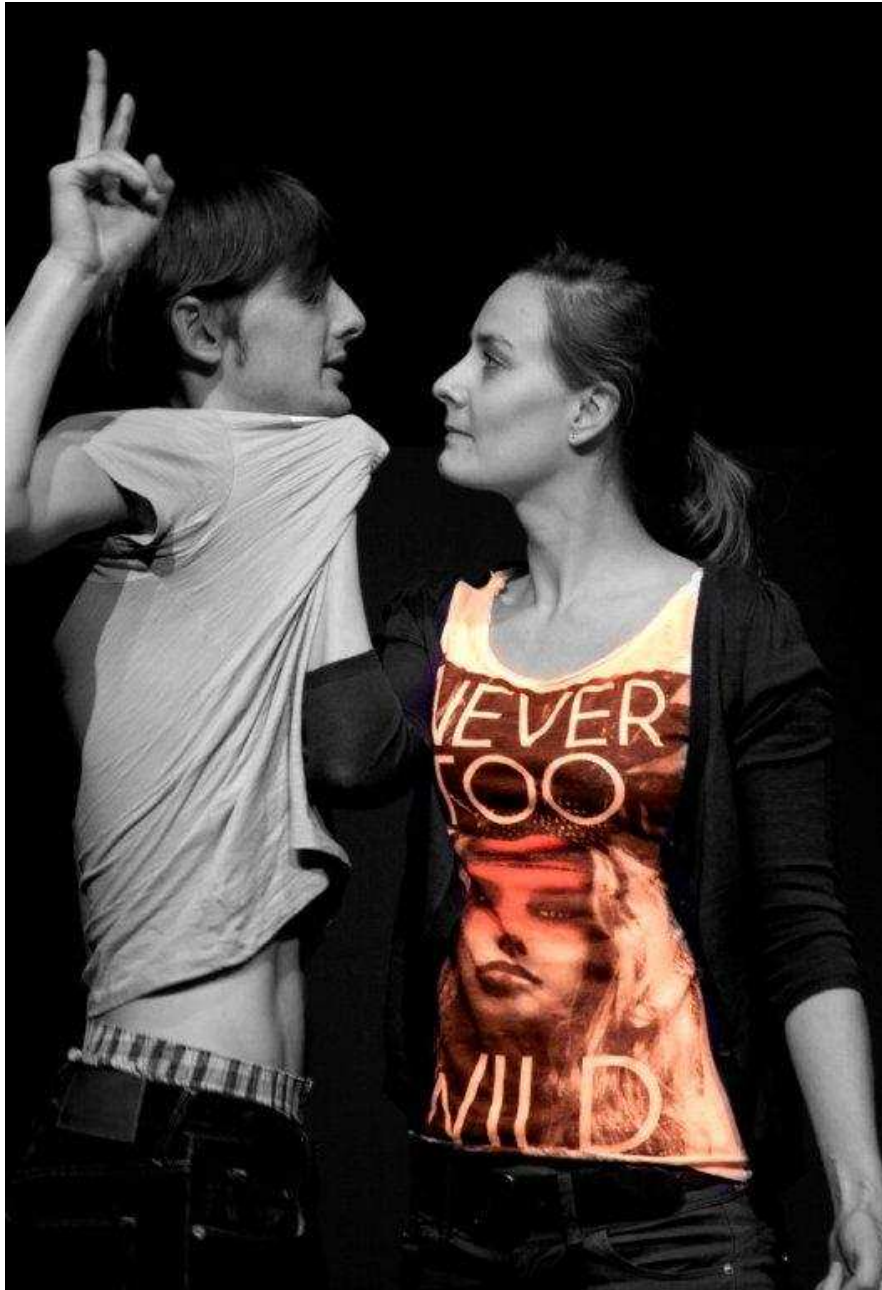
Bart : Als je er zo over denkt ... (wil weggaan)

Heleen: Wacht! ...

Bart : Dit had je niet moeten zeggen, Heleen.

Heleen: Ja sorry. Ik heb het niet zo bedoeld.

Bart : En laat me los nu. (rukt zich los)
Heleen: Bart, blijf nog even. Bart! Bart Savels!! (Bart af) Nerd.



©mich

Les 4 Een toneelfragment naspelen

Over deze les eerst dit

U kunt een toneelscène laten naspelen door een paar leerlingen. Niet voor de vuist weg: dit kan alleen maar als u voldoende voorbereidingstijd geeft. Laat de leerlingen de vrijheid om kleine veranderingen aan te brengen of zelf te interpreteren.

Lesdoelstellingen

De leerlingen ...

- leven zich in in fictieve personages die praten over drugs
- denken na over drugsgebruik
- drukken zich uit door toneel te spelen

Wat u nodig hebt

- tijd voor twee spelers om het toneelstuk in te studeren
- een bankje als decor
- twee props: een zakje wit poeder en een gerolde sigaret
- een tiental exemplaren van het script

Activiteit 1 - toneel spelen

Vraag twee leerlingen om de rollen in te studeren en ze vervolgens te spelen voor de klas.

U kunt de scène ook nog eens in drie stukjes opdelen en zo meer acteurs betrekken.

Zet de stoelen, als het kan, in theateropstelling en zorg voor een eenvoudige spot op de spelers.

Activiteit 2 – gericht kijken

Verdeel de toeschouwers in een groep Heleen en een groep Bart. Als de klas groot is, splits ze dan nog eens in groepjes van maximum negen leerlingen.

De spelers spelen de scène nog eens, maar nu denken de andere leerlingen na hoe ze anders zouden kunnen reageren in de plaats van hun personage.

Na de tweede opvoering voegen de acteurs zich bij het groepje van hun tegenspeler. Het groepje bespreekt:

Op welk moment de reactie anders zal zijn,

Waar het ongeveer naar toe moet gaan (geen letterlijk scenario),

Wie het personage gaat spelen.

Activiteit 3 – toeschouwers spelen mee

De oorspronkelijke acteurs spelen hun scène een derde maal. Eerst mag de groep van Bart onderbreken, door 'wisselen!' te roepen en hun ersatz-Heleen op het podium te laten spelen. Zorg dat de improvisatiestukjes niet te lang worden en houd u niet in om tussen te komen. U kunt vragen waar de speler naar toe wilt, of hoe hij dacht dat de andere speler zou reageren en dan naar de volgende groep te gaan.

Herhaal dit proces nog eens voor de groep van Heleen en voor de eventuele derde groep.

Suggesties

U kunt een groep de opdracht geven om een derde personage op te laten draven: een vriend of vriendin, een van de ouders.

Maak van typische houdingen of opstellingen van personages een foto en hang die met de toepasselijke tekst eronder op in de klas.

Als de spelkwaliteit en de inhoud geslaagd zijn, stel dan voor dezelfde oefening te doen met een parallelklas. Of op een ouderavond. Of pedagogische studiedag?

©PANDA/IGNACE GOETHALS, SCÈNE 11 *Na een nachtje 'fuiven' waar Heleen het 'spul' combineerde met 'alcohol' en alle gevolgen van dien, 's anderdaags op afspraak in het park. Bart stelt Heleen voor een keuze*

(Bart zit op de bank als Heleen er aan komt; ze heeft het koud en ziet er bleek, belabberd uit; ze gaat zitten. Na een poos...)

Heleen: Sorry voor gisteren. 't Zal niet weer gebeuren.
Bart: Hoe ben je thuisgeraakt? ... Niet?
Heleen: 'k Ben in de Sombrero gebleven.
Bart: Verstandig.
Heleen: Ingedommeld, op 't W.C. 'k Heb heel slecht geslapen.
Bart: Kan ik me voorstellen.
Heleen: En zeer in mijn kop ... Hoe is je pa?
Bart: Zo goed als 't kan. Nog enkele weken rust. Dan zien we wel.
Heleen: Je had gelijk. Ze sluiten de zaak. Ze zijn al iets nieuws bezig in Tunesië.
Bart: Vierhonderd werklozen erbij.
Heleen: Kan ik toch niks aan doen.
Bart: Nee.
Heleen: (haalt jointje uit, maar stopt het onmiddellijk weer weg)
Heleen: Ben je ... ben je kwaad?
Bart: Kwaad niet. Wel teleurgesteld.
Heleen: Ik heb jou pijn gedaan, hé ...
Bart: Ja.
Heleen: Je hebt niet zo veel aan mij gehad...
Bart: Nee.
Heleen: Je zegt zo weinig.
Bart: Als je liegt, ja.

Heleen: Wat?

Bart: Je liegt, Heleen, je hebt me bedrogen.

Heleen: Hoezo? Ik versta je niet. Wat bedoel je: je hebt me bedrogen?

Bart: Je hebt me bedrogen toen je zei dat je alleen maar wat blowt in 't weekend; 'pure ontspanning' zei je, hm.

Heleen: Gisteren was het toch weekend, zeker; je bent de laatste die ik zou bedriegen.

Bart: Niks van. Ik geloof je niet.

Heleen: Zeg eens, wat heb jij?

Bart: Die vraag zou je beter aan jezelf stellen.

Heleen: Ik zweer het, Bart, al wat ik doe is af en toe een jointje roken. Dat van gisteren was een ongelukje.

Bart: Ja, maar wel eentje met gevolgen.

Heleen: Hoe bedoel je? ... Zeg eens, jij gaat me toch niet zeggen wat ik te doen of te laten heb. Jij gaat me toch de les niet spellen zoals je vader.

Bart: (kwaad) Mijn vader spelt me de les niet!

Heleen: Sorry.

Bart: Je hebt een probleem, Heleen, ...

Heleen: Watte, ik een probleem?

Bart: Ja, al die tijd al, en daarin ontgoochel je me, heel erg.

Heleen: Ik heb verdomme geen probleem.

Bart: O ja, ontken het maar. Mensen die drugs gebruiken zijn daar echt goed in.

Heleen: Ik gebruik geen drugs, OK!

Bart: Ah nee!?(diept een zakje poeder op) En dit hier? Wat is dit dan? Speed, coke...?

Heleen: Dat ... daar, daar weet ik niks van.

Bart: Is vanzelf in je rugzak terechtgekomen, zeker?

Heleen: Ah, jij zit in mijn rugzak?

Bart: Na wat je gisteren allemaal uitgespookt hebt. Ik moet eerlijk toegeven, ik had het nooit eerder opgemerkt, maar zoals je ogen gisteren in je kop stonden ...

Heleen: Dat was omdat ik gedronken had ...

Bart: Nee, mij maak je niks meer wijs. Dat je thuis met leugens moet overleven, dat kan ik best begrijpen, maar niet bij mij, niet bij mij!! Hoor je!!?

Heleen: Bart Savels, jij bent geschift, weet je!

Bart: Ah ja! Blijf het maar ontkennen. Waarmee rommel je trouwens nog allemaal?

Heleen: (zucht) Ik geef toe...Bart: Wat?

Heleen: Ik ... ik heb één keer speed geprobeerd ...

Bart: Hoor je zelf 's, waar ben je mee bezig? Wanneer was dat?

Heleen: Wel.... dat weet ik niet...?

Bart: Wanneer was dat, Heleen?

Heleen: Vorige week, zaterdag...

Bart: Besef je wel waar je aan begint?

Heleen: Ik doe het niet opnieuw. Gooi het weg als je wilt.

Bart: Verdomme Heleen, zo kan ik echt niet verder; zo wíl ik ook niet verder.
Heleen: Hoe?
Bart: Ik ben bang dat je verslaafd bent.
Heleen: Maar ik bèn niet verslaafd.
Bart: Ik mag je dan nog zo graag zien, ik kan niet leven met iemand die liegt, om de haverklap blowt, zichzelf straks misschien kapot maakt.
Heleen: Jij bent echt bang, hé?
Bart: Ja. Ja, ik ben bang.
Heleen: Een jointje kan toch geen kwaad, Bart.
Bart: Een jointje niet, nee. Als 't daarbij bleef. Doe me een plezier, Heleen, en bewijs dat je 't meent. ... Hou op met die rommel. Bewijs dat je ook zonder kunt.
Heleen: Bedoel je... stoppen? ... Nu? ... (Bart knikt) Dat mag je mij niet vragen,
Bart: Daartoe kun je me niet dwingen.
Bart: Nee?
Heleen: Nee toch.
Bart: Zoals je wilt ... jouw keuze. ... (laat het zakje in haar schoot vallen en gaat weg)
Heleen: (Heleen staart niet begrijpend voor zich uit en raapt zakje speed op...)

Les 5 Drugs just say know

Over deze les eerst dit

Vanuit preventief oogpunt is het zinloos om al docerend productinformatie te geven. Met deze oefening willen we dat leerlingen op een creatieve manier de informatie over een bepaalde drug verwerken en doorgeven aan de rest van hun klasgenoten. De uitdaging om creatief te zijn, is in deze oefening een belangrijke doelstelling. Daarenboven scherpt deze oefening ook de communicatieve vaardigheden van de leerlingen aan.

Doelstellingen

de leerlingen de kans geven om:

- de informatie over een bepaalde drug op een creatieve manier te verwerken
- te oefenen in het mondeling overbrengen van informatie over drugs
- samen te werken in groep

U hebt nodig

- één setje met de productinformatie van De Sleutel. Te bestellen bij De Sleutel. U kunt het ook gratis downloaden.
(<http://www.desleutel.be/index.php?content=3&sub=32&detail=287>)
- flap-over bladen – voor elke groep één.
- acht stiften voor elke groep.

Activiteit 1

Deel de klas in in groepjes van drie of vier leerlingen. Binnen elke groep krijgt iedereen een nummer van één tot drie (vier).

Elke groep krijgt een blaadje met de informatie over één drug.

Daarna kiezen de leerlingen per groepje een voorwerp uit hun huis. Iets wat ze in verband kunnen brengen met hun product.

Nu maken de groepjes een voorstelling over het voor te stellen product (uitzicht, effecten op korte en op lange termijn, risico's, weetjes,) door deze zaken te linken aan het gekozen voorwerp. Ze brengen alles op de flap. Dit kan maar lukken als de leerlingen bereid zijn om creatief te denken.

De flappen ophangen in het klaslokaal (of ruimte).

Nieuwe indeling van de groepen. Alle ééntjes, tweetjes en drietjes (eventueel vieren) gaan samen staan aan één poster. Aan elke poster staat iemand die meegewerkt heeft aan de poster. De deelnemer die de poster maakte stelt het product voor aan de rest van de groep.

Les 6 Streetwise: risico's inschatten

Over deze les eerst dit

In de films ziet het er cool uit: gevaren trotseren, het uiterste proberen, op de rand balanceren, snel in druk verkeer bewegen. Maar in het echt moeten uw leerlingen risico's van te voren inschatten. Zo is het met het leven op straat, maar ook met het nadenken over drank en andere drugs. En dat moet wel eens razendsnel gebeuren. Streetwise: Engels voor straatslim.

Lesdoelstellingen

De leerlingen ...

- denken na over hoe ze zelf gevaren inschatten
- oefenen het discussiëren over meningsverschillen over drugs
- leren onderscheid te maken tussen risicofactoren van verschillende vormen van drugsgebruik

Wat u nodig hebt

Werkblad met de zes korte verhaaltjes (bijlage 3)

de scorelijst op het bord (of op de muur geprojecteerd)

Activiteit – streetwise

De leerlingen lezen de beschrijving van de zes personen in hun werkboek. Ze rangschikken ze individueel volgens gevaarlijk gedrag.

Geef elk persoon een cijfer tussen 1 (minst gevaarlijk) en 6 (meest gevaarlijk). Je dient alle cijfers te gebruiken.

Thomas is twintig en rookt elke dag een half pakje sigaretten. Hij doet dit al vanaf zijn veertiende.

Julie heeft met een paar vrienden haar vijftiende verjaardag goed gevierd. Een wodka orange, twee Bacardi breezers, een pintje en twee wijntjes. Ze herinnert zich niets meer van de laatste uren, ook niet hoe ze thuis geraakt is.

Simon is zeventien en een beetje schuchter. Vooral op feestjes heeft hij het moeilijk om uit de hoek te komen. Maar sinds een paar weken heeft hij iets ontdekt en gaat het veel beter. In de dancing waar hij naar toe gaat kan hij ecstasy pillen kopen. Daarmee leeft hij zich zonder faalangst uit. Lekker dansen en gek doen tot 's morgens vroeg, en dan met de bus naar huis.

Charlotte is vijftien en heeft allerlei problemen met mensen om haar heen, thuis en op school. Om tot rust te komen neemt ze elke avond een half valiumpilletje.

Jens rookt samen met zijn vriend, ze zijn beiden net achttien, elke avond na de lessen een joint.

Sofie is dertien en heeft vaak last van hoofdpijn en pijnlijke maandstonden. Ze neemt dan een Dafalgan (500mg). Op deze dagen neemt ze tot acht pilletjes.

Verdeel de cijfers 1 tot 6 over de zes personen:

Thomas		Charlotte	
Julie		Jens	
Simon		Sofie	

Verwerking

De leerlingen bespreken hun antwoorden in kleine groepjes (per twee, drie of vier). Ze vergelijken hun antwoorden en verwoorden hun argumenten. Ook als ze eenzelfde score hebben, geven ze hun argumentatie. Daarna nodig je de groepjes uit om een gemeenschappelijk antwoord te maken. Deze antwoorden komen op het bord. Je geeft elke groep een letter. De groepen noteren hun antwoorden bij hun letter.

	A	B	C	D	E	F
Thomas						
Julie						
Simon						
Charlotte						
Jens						
Sofie						

Vul op het bord in hoeveel mensen hetzelfde cijfer gaven.

Bespreek samen met de leerlingen.

Wat zijn gelijkenissen en verschillen in onze keuzen?

Vanuit welke overwegingen maak je je keuze?

Wat vind je verrassend in de argumenten van de anderen?

In de bespreking kunt u de onderstaande informatie achter de hand houden. Het zijn beoordelingsfactoren van gevaarlijk gedrag. Achtergrond voor de discussie.

Beoordelingsfactoren van riskant gedrag

Risico voor je eigen gezondheid en de omgeving

Deze discussie komt meestal aan bod bij de rookgewoonte van Thomas. Zie je dit gedrag als een persoonlijke keuze of zijn er ook gevolgen voor anderen? In hoeverre vormt Thomas met zijn individuele roken een risico voor anderen? En Simon dan die onder invloed van ecstasy 's morgens vroeg op straat loopt?

Enmalig of langdurig gebruik

Riskant gedrag is een criterium dat aan bod kan komen bij Julie die zich op een avond door alcoholgebruik niets meer herinnert van de laatste uren. Dat brengt, als je het achteraf (of vanop een afstand) bekijkt heel wat risico's met zich mee. Haar geval kan tegenover Jens worden gesteld, die regelmatig, elke dag, een joint rookt.

Kennis over het product en het gebruik ervan

Meestal krijgt het gebruik van hasj en weed een lage score vanuit een gebrek aan kennis. Leerlingen maar ook volwassenen onderschatten de mogelijkheid van psychische en fysieke afhankelijkheid. Veel mensen noemen cannabis nog vaak een soft drug, omdat ze veronderstellen dat je er niet verslaafd aan kunt raken. Maar bij 20% van de hulpvragen rond drugs in België gaat het om cannabis. Je kunt wel aan cannabis verslaafd raken. Bij beperkt gebruik veroorzaakt cannabis weinig of geen problemen. Maar beperkt gebruik betekent een korte periode of slechts bij enkele gelegenheden per jaar. Veel jongeren gebruiken cannabis terwijl ze eenzijdige informatie hebben ingewonnen of alleen zijn uitgegaan van veronderstellingen.

Alcohol is een beter gekend product in onze cultuur, maar zorgt voor een snelle afhankelijkheid op psychisch en fysiek vlak. Overmatig gebruik ervan kan tot agressief gedrag leiden. Dat gaat meestal niet om een gevecht, maar om een agressieve manier van discussiëren. Jongeren herkennen deze situatie wel, maar leggen niet het verband met de invloed van alcohol op je hersenen en je reacties.

De beginsituatie van de persoon die drugs gebruikt

In deze les kennen we de personen waar het over gaat maar heel fragmentarisch, terwijl je in de realiteit veel meer informatie hebt. De situatie waarin iemand verkeert is van sterke invloed op het effect van een bepaald product en zeker op combinaties van verschillende drugs (cannabis en alcohol bijvoorbeeld). Wie zich alleen voelt of onzeker, maar om zich een houding te geven een joint meerookt, wordt daardoor nog meer meegetrokken in zijn negatieve gevoel. In tegenstelling tot een ontspannen gevoel, wat je zou kunnen verwachten.

De reden van gebruik: ontspanning of vlucht

Je bent 17 jaar en je mag van je ouders op een vrijdagavond na schooltijd nog wat in de stad blijven hangen met vrienden en vriendinnen. Na een uurtje winkelen ga je samen op een terras zitten en je drinkt een Kriek. De alcohol kleurt jouw samenzijn. Als het bij die ene Kriek blijft, is het risico beperkt. Anders is als je alcohol gebruikt om frustraties, emotionele pijn te vergeten of weg te moffelen. In dit geval zal de stap naar problematisch drinken veel kleiner zijn.

Legaal of illegaal aspect

Cannabis en ecstasy zijn voorbeelden van illegale producten. Illegaliteit hangt niet alleen samen met gevangenisstraf. In de praktijk gaat het vaak om heel hoge geldboetes, voor jezelf maar ook voor je ouders, of een strafregister. Alcohol is legaal, maar niet voor iemand onder de zestien jaar, en sterke drank zoals een cocktail of een Bacardi breezer, is verboden voor alle minderjarigen.

Over drugs, die sinds mensenheugenis al in de illegaliteit en duisternis gemaakt worden, heb je ook geen 'kwaliteitscontrole'. Wat er precies in het pilletje zit dat als ecstasy verkocht wordt, kan verschillen qua samenstelling en sterkte.

Illegaliteit brengt ook een 'moreel risico' met zich mee waar veel jongeren (en volwassenen) niet aan denken. Probeer je eens voor te stellen waar het geld dat iemand aan cannabis of cocaïne geeft, naar toe gaat. De stroom van verkoper naar dealer, naar het dealernetwerk, naar de drugmaffia tot ver in het buitenland waar de internationale criminele organisatie ervoor zorgt dat boeren niets anders kunnen dan drug-planten verbouwen... ook dat is een stukje van de wereld van drugs.

Les 7 Messages

Over deze les eerst dit

Jongeren over heel de wereld horen of lezen boodschappen over drugs. NO DRUGS, KNOW DRUGS, BE SMART, DON'T START,... het zijn een paar voorbeelden van slogans die soms goed in de oren geknoopt worden. Maar vaker nog gaan ze het ene oor in en het andere weer uit. We hebben onze mening over drugs in icoontjes samengebald. Het zijn doordenkertjes waar de leerlingen best nog over kunnen discussiëren. Jij interpreteert het zo, maar je klasgenoot interpreteert het anders. De Sleutel heeft er wel op gelet dat er nergens de boodschap 'doe maar op' in zit, en wél de boodschap 'gebruik je verstand'.

Lesdoelstellingen

De leerlingen ...

- oefenen het helder uitdrukken van hun gedachten en waarden
- maken kennis met plastische uitingen van een boodschap
- leren de mening of interpretatie van anderen serieus te nemen

Wat u nodig hebt

- de afbeeldingen van de icoontjes (bijlage 4)
- eventueel papier en tekenspullen
- eventueel grotere prints van de icoontjes die u kunt downloaden op www.desleutel.be Deze icoontjes zijn ook in bijlage beschikbaar.

Activiteiten

Deze icoontjes zijn triggers om de discussie los te krijgen en jongens of meisjes het woord te geven die dat bij een gewone discussie niet gemakkelijk nemen.

Past best bij ...

Laat de leerlingen het icoontje omkringen dat volgens hen het best past bij PANDA.

Slogan

De leerlingen zoeken individueel drie icoontjes uit die hen het meest aanspreken. Laat hen in hun werkboek een slogan schrijven bij één, twee of drie van deze icoontjes.

Aan de muur

Hang uitprints van de icoontjes aan de muren in de klas (hoog genoeg dat ze boven de leerlingen uitkomen). Er onder hangt een blad waarop de leerlingen kunnen schrijven. Nodig ze uit om een slogan of een vraag bij een icoon te schrijven en daarbij te blijven staan. Laat vervolgens iedereen om de beurt zijn woord of vraag uitleggen.

Vragen

Laat de leerlingen aandachtig de icoontjes bekijken en stel dan volgende vragen:

Welke drug of situatie had de tekenaar in het hoofd toen hij dit icoontje tekende?

Kun je een icoontje aanduiden dat je kan associëren met een bepaalde periode uit je leven? Verklaar dit nader.

Zou je één van deze icoontjes op een totaal andere plaats kunnen verwachten? Waarom?

Maak jouw top drie van de icoontjes en vergelijk met je buurman of buurvrouw.

Nog een vraag die je kunt stellen: "wat was de gedachtegang van de tekenaar toen hij dit icoontje tekende?"

Bijlage 1 Zoek iemand die...

geen facebook account heeft	wel eens een sigaret durft te roken op een feest of fuif	een soap of TV-reeks volgt	dit jaar reeds meer dan twee maal naar toneel is geweest	graag enkele glazen alcohol drinkt
aan sport doet	in een ander land gewoond heeft	vingervlug kan sms'en	graag naar films kijkt	die dagelijks twittert
wekelijks een sport-manifestatie op tv volgt	niet op stap gaat zonder zijn/haar mp3 of iPod	een boek aan het lezen is	die nog nooit een sigaret rookte	lid is van een jeugdbeweging
zich ergert aan roken	minstens 5 dagen per week naar tv kijkt	uitslaapt op zaterdag	gemakkelijk minstens één uur Call of Duty (Black Ops) online kan spelen	mooi kan zingen
een huisdier heeft	gemakkelijk een dagje kan leven zonder gsm	kan skateboarden	vaak anderen helpt	een weblog heeft

Bijlage 2 (bij de les: Panda nabespreken)

Eén ding dat ik heb onthouden ...

Ik had niet verwacht dat ...

Ik kon me goed vereenzelvigen met ... omdat ...

Een situatie die ik herken en die eigenlijk niets met drugs te maken heeft is ...

Een situatie die ik herken die wel met drugs te maken heeft is ...

Wat ik anders zou doen als ik Heleen was ...

Wat ik anders zou doen als ik Bart was ...

Wat mijn ouders anders zouden doen dan die van Bart is ...

Bijlage 3 (bij de les: Steetwise)

In de film ziet het er cool uit: gevaren trotseren, het uiterste proberen, op de rand balanceren, snel in druk verkeer bewegen. Maar in het echt moet je risico's van te voren inschatten. Zo is het met het leven op straat, maar ook met het nadenken over drank en andere drugs. Steetwise: Engels voor straatslim.

Geef elk persoon een cijfer tussen 1 (minst gevaarlijk) en 6 (meest gevaarlijk). Je dient alle cijfers te gebruiken.

Thomas is twintig en rookt elke dag een half pakje sigaretten. Hij doet dit al vanaf zijn veertiende.

Julie heeft met een paar vrienden haar vijftiende verjaardag goed gevierd. Een wodka orange, twee Bacardi breezers, een pintje en twee wijntjes. Ze herinnert zich niets meer van de laatste uren, ook niet hoe ze thuis geraakt is.


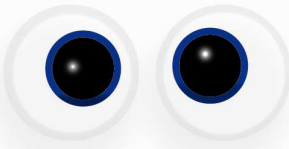





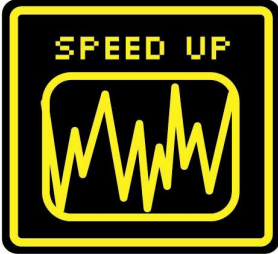




Simon is zeventien en een beetje schuchter. Vooral op feestjes heeft hij het moeilijk om uit de hoek te komen. Maar sinds een paar weken heeft hij iets ontdekt en gaat het veel beter. In de dancing waar hij naar toe gaat kan hij ecstasy pillen kopen. Daarmee leeft hij zich zonder faalangst uit. Lekker dansen en gek doen tot 's morgens vroeg, en dan met de bus naar huis.

Charlotte is vijftien en heeft allerlei problemen met mensen om haar heen, thuis en op school. Om tot rust te komen neemt ze elke avond een half valiumpilletje.

Jens rookt samen met zijn vriend, ze zijn beiden net achttien, elke avond na de lessen een joint.

Sofie is dertien en heeft vaak last van hoofdpijn en pijnlijke maandstonden. Ze neemt dan een Dafalgan (500mg). Op deze dagen neemt ze tot acht pilletjes.

Bijlage 4 De icoontjes

 <p>BIG BOY</p>	 <p>BIG FISH</p>	 <p>HOME</p>
 <p>ILLUSION</p>	 <p>NAME?</p>	 <p>I POISON</p>
 <p>POWDER</p>	 <p>SPEED UP</p>	 <p>SUPERHERO</p>
 <p>WRONG LINE</p>	 <p>©YOURS</p>	 <p>BURN OUT</p>